

VEEBRUAR 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 veebruar

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind veebruar 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 75,52 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 74,78 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 74,78 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 51,58 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind veebruaris Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 30,89 €/MWh.

Elektrituru hinnad

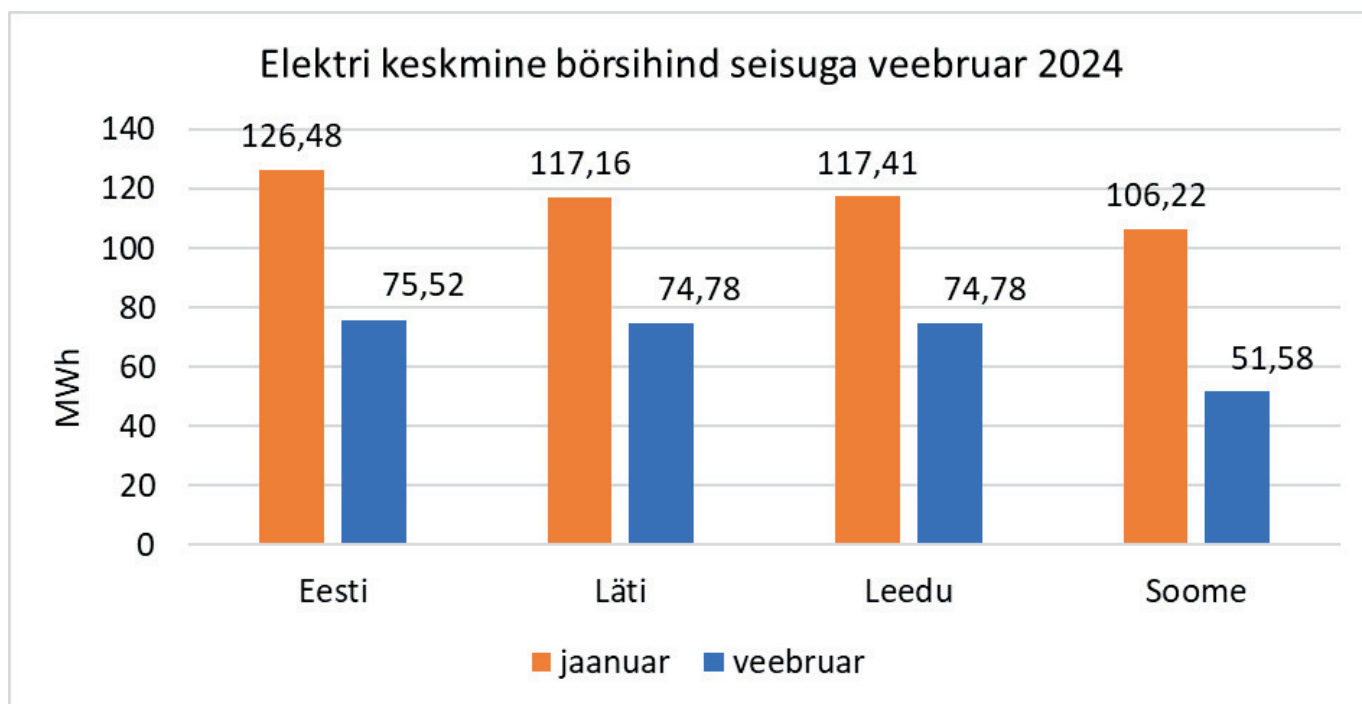
Tabel 1. Elektrituru hindade statistika jaanuaris ja veebruaris 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Jaanuari keskmine hind	126,48	117,41	117,16	106,22
Veebruari keskmine hind	75,52	74,78	74,78	51,58
Jaanuari ja veebruari hinnamuutus	-40%	-36%	-36%	-51%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta veebruari keskmine börsihind Eestis 75,52 €/MWh ehk -40% madalam võrreldes jaanuari keskmise börsihinnaga 126,48 €/MWh ja keskmine veebruari börsihind oli Soomes 51,58 €/MWh ehk -51% madalam võrreldes jaanuari keskmise hinnaga 106,22 €/MWh. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid veebruari vältel aset leidnud Eesti ja Soome elektrijaamade nii lühi- kui pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda veebruaris Eesti ja Soome ning Eesti ja Läti vahelised ülekandevõimsusepiirangud. Lisaks avaldas Eesti börsihinnale mõju ka Estlink 2 osaline töötamine.

Keskmine börsihinnad veebruaris olid Lätis ja Leedus 74,78 €/MWh, vastavalt -36% madalamad võrreldes jaanuari keskmise börsihinnaga.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika jaanuaris ja veebruaris 2024 (€/MWh)³

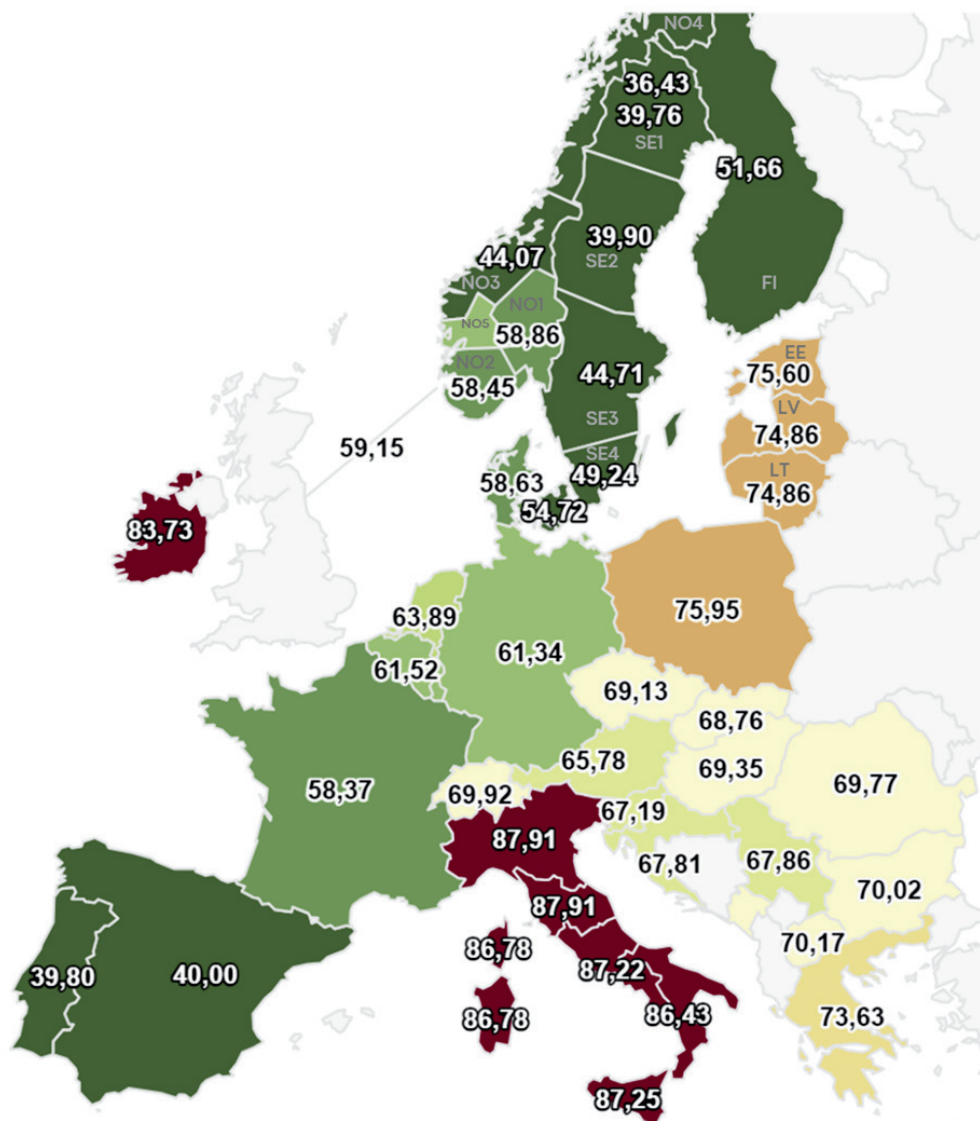
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Jaanuari max tunnihind	1896	1478,91	1478,91	1896
Veebruari max tunnihind	250	250	250	249,94
Jaanuari vs veebruari hinnamuutus	-87%	-83%	-83%	-87%
Jaanuari min tunnihind	4,17	4,17	4,17	-1,78
Veebruari min tunnihind	4,02	4,02	4,02	-2,50
Jaanuari vs veebruari hinnamuutus	-4%	-4%	-4%	40%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu 22.02.2024 ja Soome hinnapiirkonnas vastavalt 01.02.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli veebruaris 250 €/MWh. Soome maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 249,94 €/MWh. Eesti, Läti ja Leedu minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 13.02.2024, vastavalt 4,02 €/MWh. Soome minimaalne tunnipõhine börsihind oli kuupäeval 06.02.2024, vastavalt -2,5 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad veebruaris Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et veebruari keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra esimese (NO1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra teise (NO2), Norra viienda (NO5) ja Soome (FI) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Baltiriikide ja Soomega võrreldes oli kõige kõrgem veebruari keskmine börsihind just Eestis.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu.⁶ Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal eri kvartalites ning ka 2025. aasta kohta annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 01.03.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 01.03.2024 seisuga	75,2
Periood (aasta)	2025
II kvartal 2024	56,25
III kvartal 2024	63,25
IV kvartal 2024	78,10
Viimane hind (baas, €/MWh) 01.03.2024 seisuga	56,40
Periood (kuu)	aprill 2024

⁵ Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

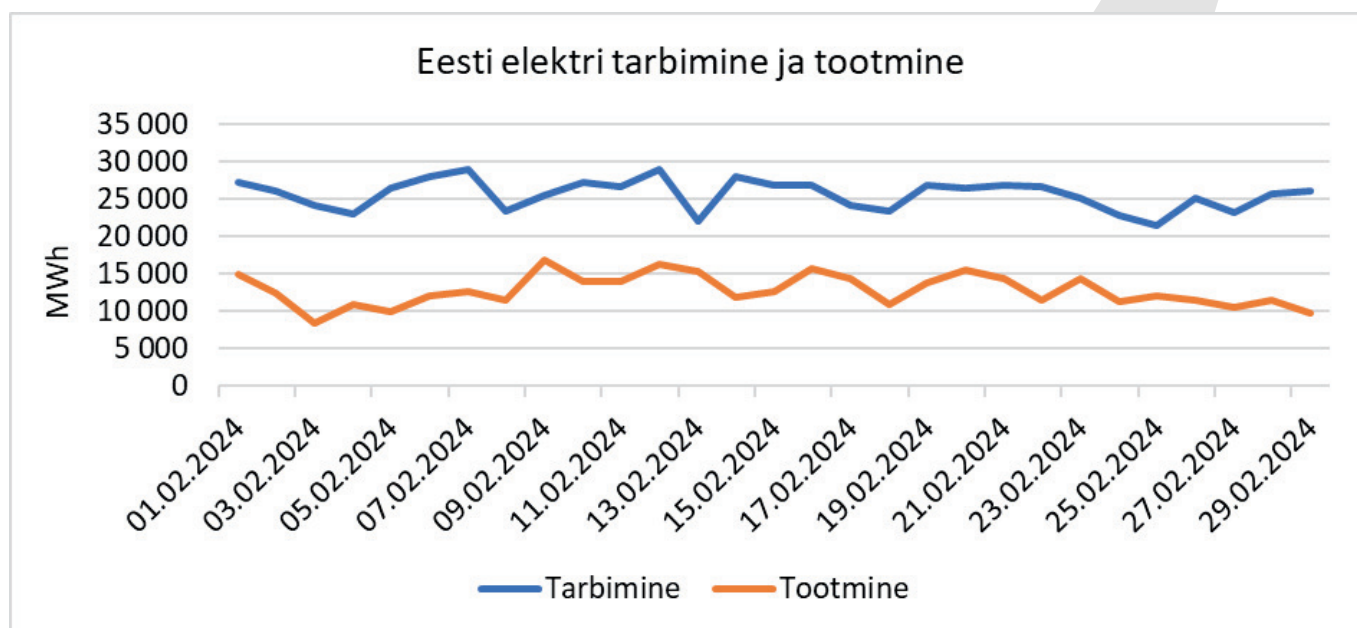
⁶ <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

⁷ Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

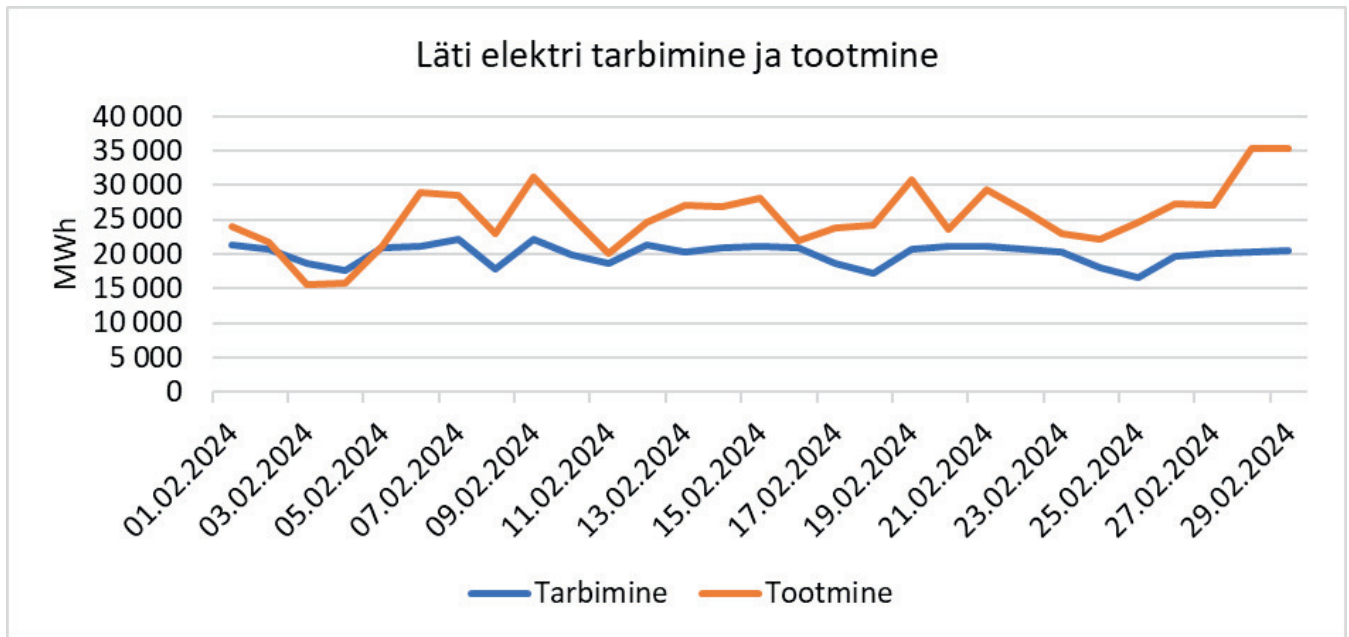
Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2024. aasta III kvartalis 12%, võrreldes 2024. aasta II kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule 2024. aasta alguses ning futuuride hinnakasv on 2024. aasta IV kvartalis 23%, võrreldes 2024. aasta III kvartaliga, mis viitab samuti elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Aprillis 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 56,40 €/MWh.

Elektri tarbimine ja tootmine

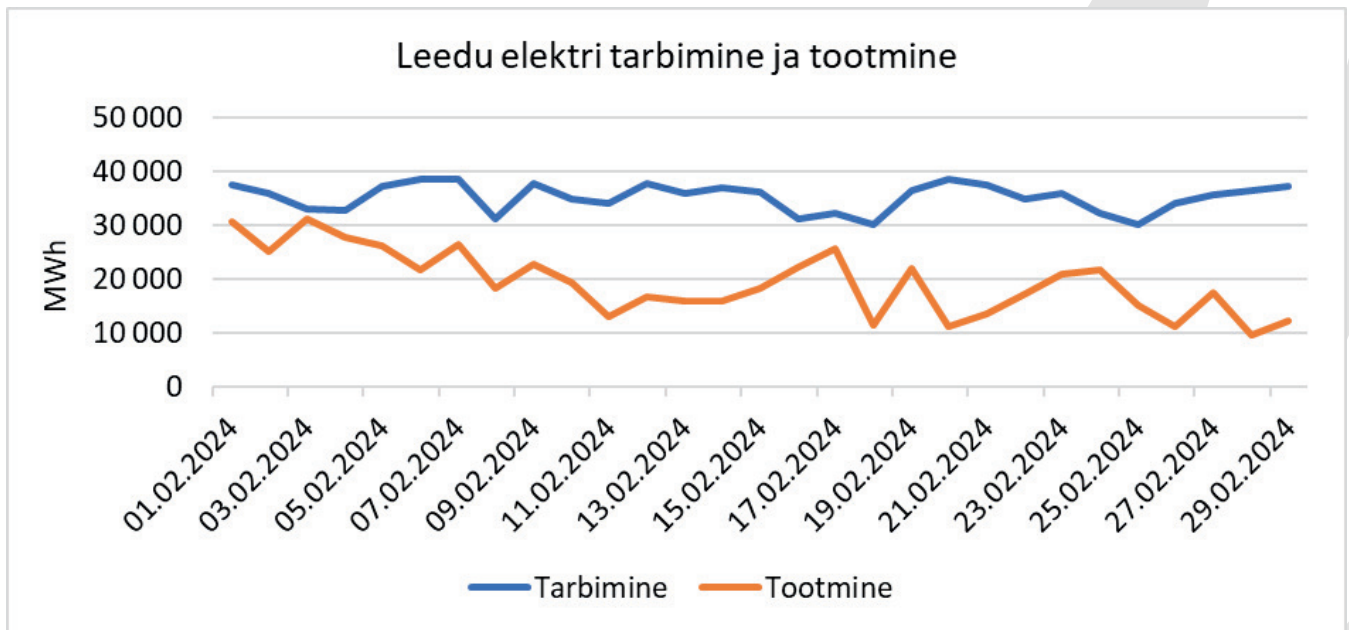
Eesti, Soome, Läti ja Leedu puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Kõikumise põhjuseid võib olla mitmeid, kuid peamiseks on see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eesti puhul saab täheldada kuu lõpul kergest tootmise langustrendi. Üheks põhjuseks on see, et veebruari lõpul olid ilmad soojemad võrreldes veebruari algusega. Lätis saab täheldada veebruari kuu lõpul märkimisväärset tootmise kasvu. Suuresti tulenes see Eesti ja Läti ning Läti ja Leedu ülekandevõimsusepiirangutest. Leedus on märgata tootmise puhul langustrendi ning seda samuti soojemate ilmastikutingimuste tõttu. Eestis toodeti elektrit veebruaris 370 898 MWh ning tarbiti 741 524 MWh.

Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.02.–29.02.2024⁸

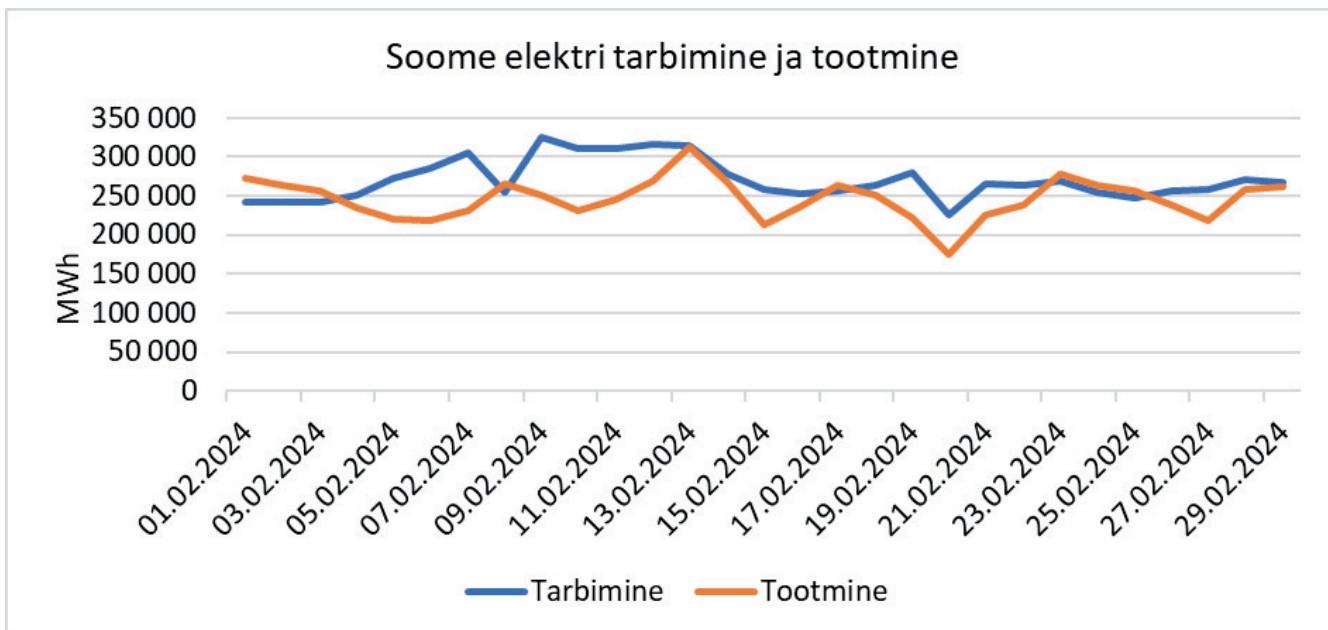

Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.02.–29.02.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.02.–29.02.2024¹⁰

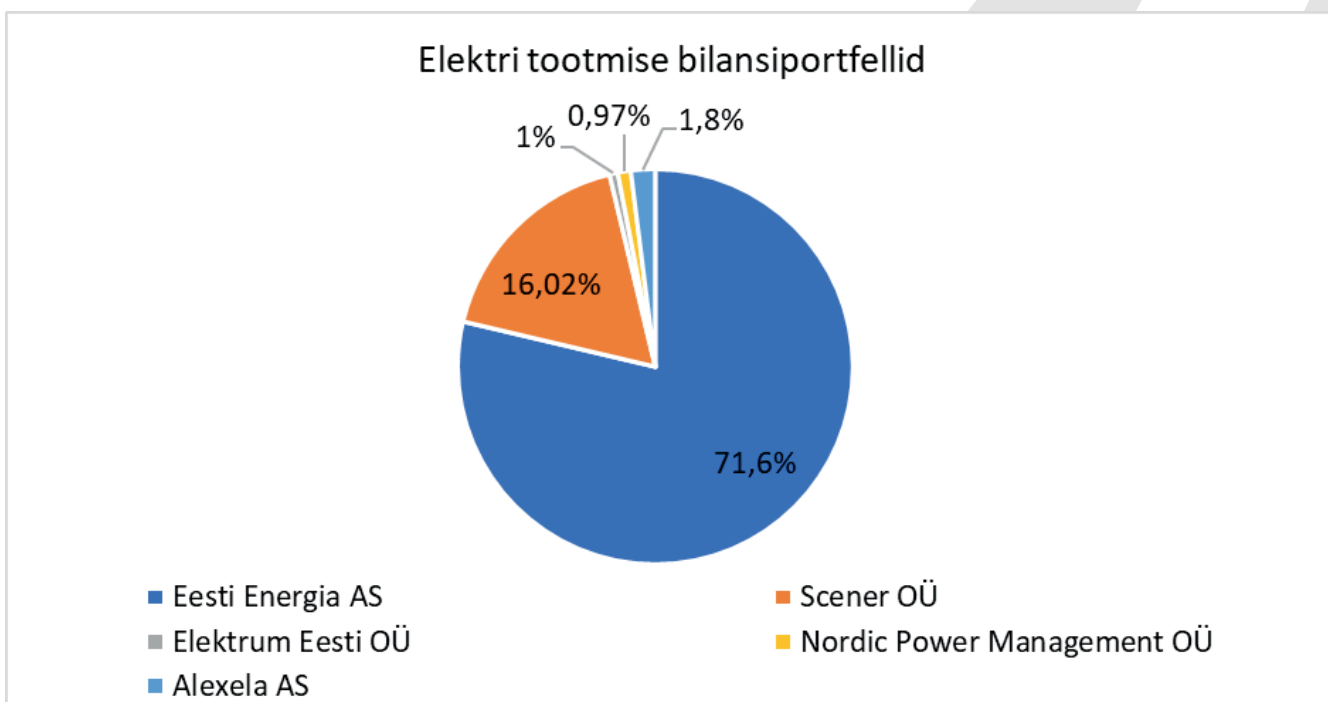
⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>
¹⁰ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.02.–29.02.2024¹¹

Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

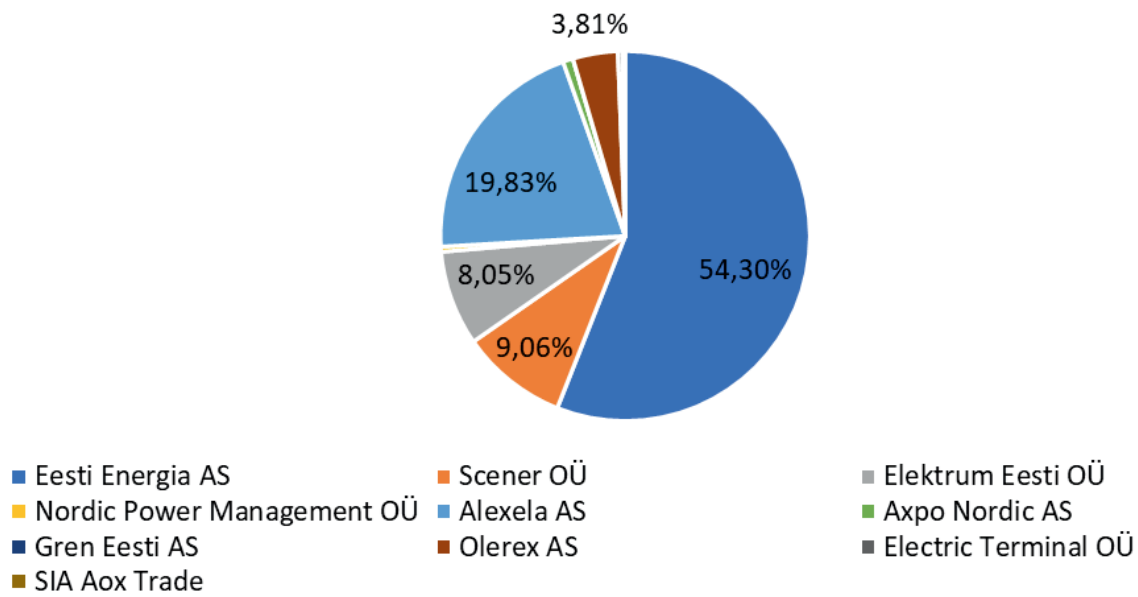
Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, veebruar 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga veebruaris 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 71,6% ja Scener OÜ-le 16,02%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 12%).

¹¹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfellid

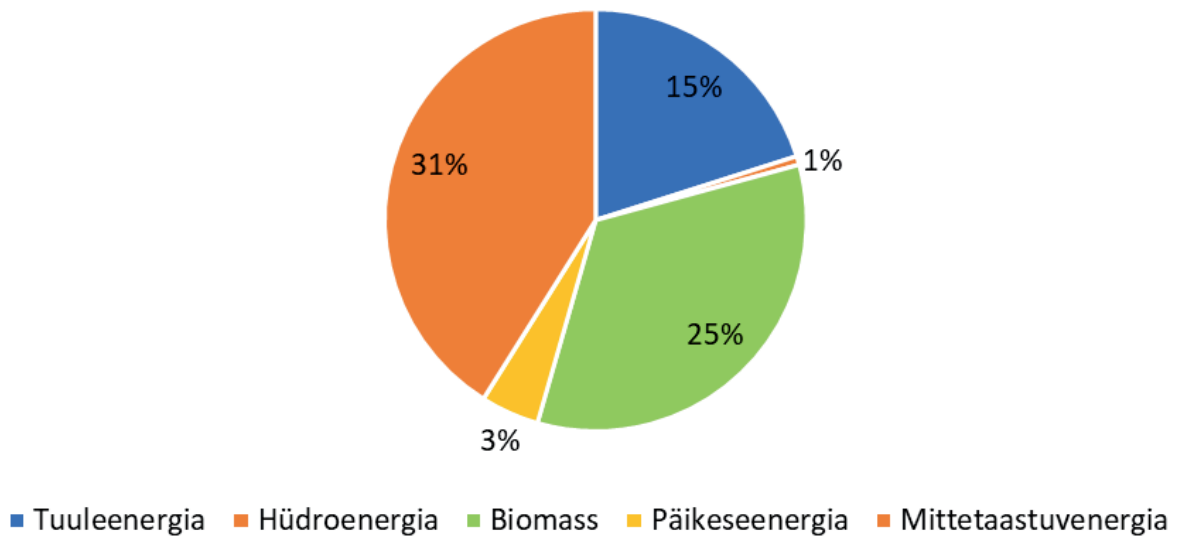

Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, veebruar 2024¹³

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 veebruar Eesti Energia AS-ile, vastavalt 54,3%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,83%, Scener OÜ vastavalt 9,06%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 8,05%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 8,7%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

Elektrienergia tootmine liikide kaupa

Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, veebruar 2024¹⁴

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

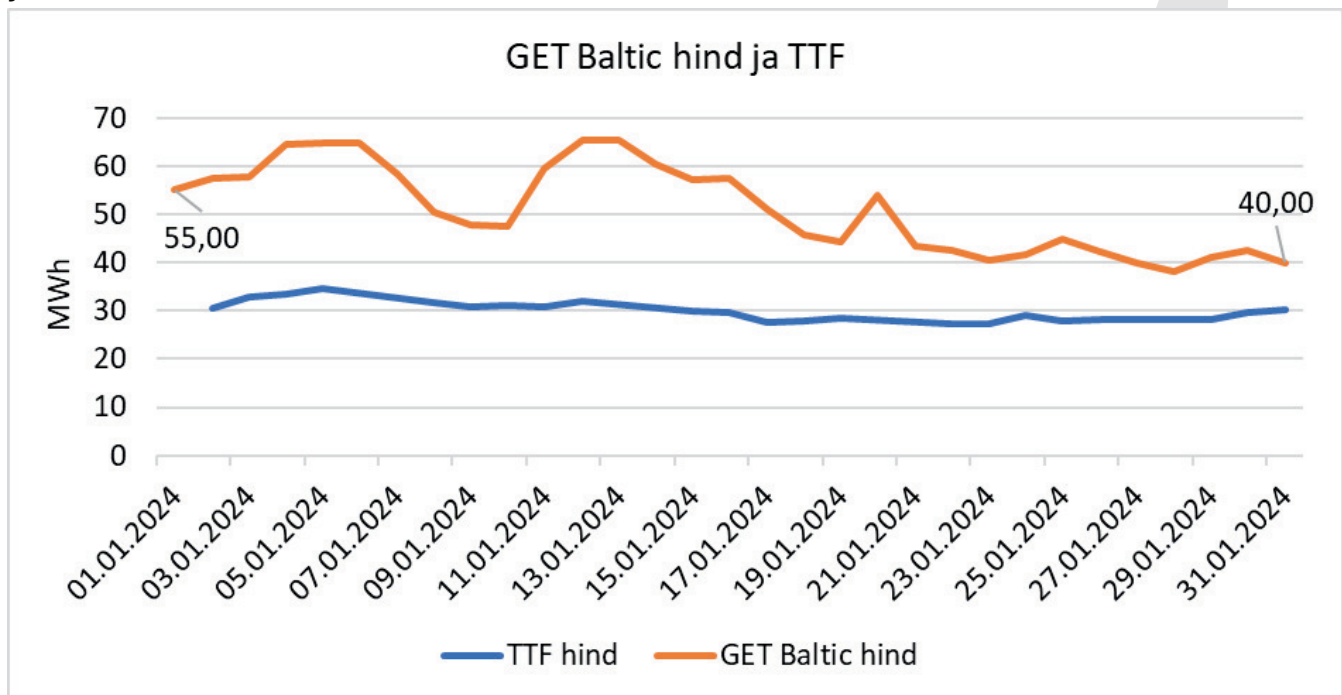
¹⁴ Allikas: <https://dashboard.elering.ee/et/balance/total?interval=hours&period=years&start=2022-1231T22:00:00.000Z&end=2023-12-31T21:59:59.999Z&show=table>

Jooniselt 9 nähtub, et jaanuaris 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel mittetaastuvenergiaga 31% ehk põlevkivi tootmisplakkidel, talle järgnesid biomass vastavalt 25%, tuuleenergia 15% ja päikeseenergia 3%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituruhinnad

Gaasituruhinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituruiindeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahu kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta veebruari keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 30,89 €/MWh, minimaalne 16,53 €/MWh ning maksimaalne 45,14 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta jaanuar 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus veebruaris 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli langustrendis kogu veebruari vältel. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 40 €/MWh, kuid 29.02.2024 oli keskmine gaasi börsihind 28,78 €/MWh. Nii gaasi keskmine kui ka prognoositav börsihind on olnud langustrendis peamiselt soojemate ilmastikutingimuste ning seeläbi väiksema tarbimise tõttu. Samuti avaldab gaasihinnale mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite ja lubade hinnalangus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumendid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta II kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 25,84 €/MWh kohta ning 2024. aasta III kvartalis prognoositakse MWh eest 26,4 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta aprilliks prognoositakse TTF gaasihinnaks 25,67 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumendid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 01.03.2024 seisuga	30,00
Periood (aasta)	2025
II kvartal 2024	25,84
III kvartal 2024	26,40
IV kvartal 2024	29,45
Viimane hind (€)	30,43
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	25,67
Periood (kuu)	aprill 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaani. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnectori, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnectori kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	jaanuar 2024	veebruar 2024
Karksi GMJ ²²	743 407	472 908
Värskas GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	193	130
Balticconnector	0	0
Eksport Balticconnectori kaudu	0	0
Eksport Karksi kaudu	0	0

* – väärtus on 0, sest pärast Ukraina sõja algust võeti vastu määrus,²³ mis keelab Eesti Vabariigil impordida Venemaalt pärinevat gaasi

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X000000001393X003

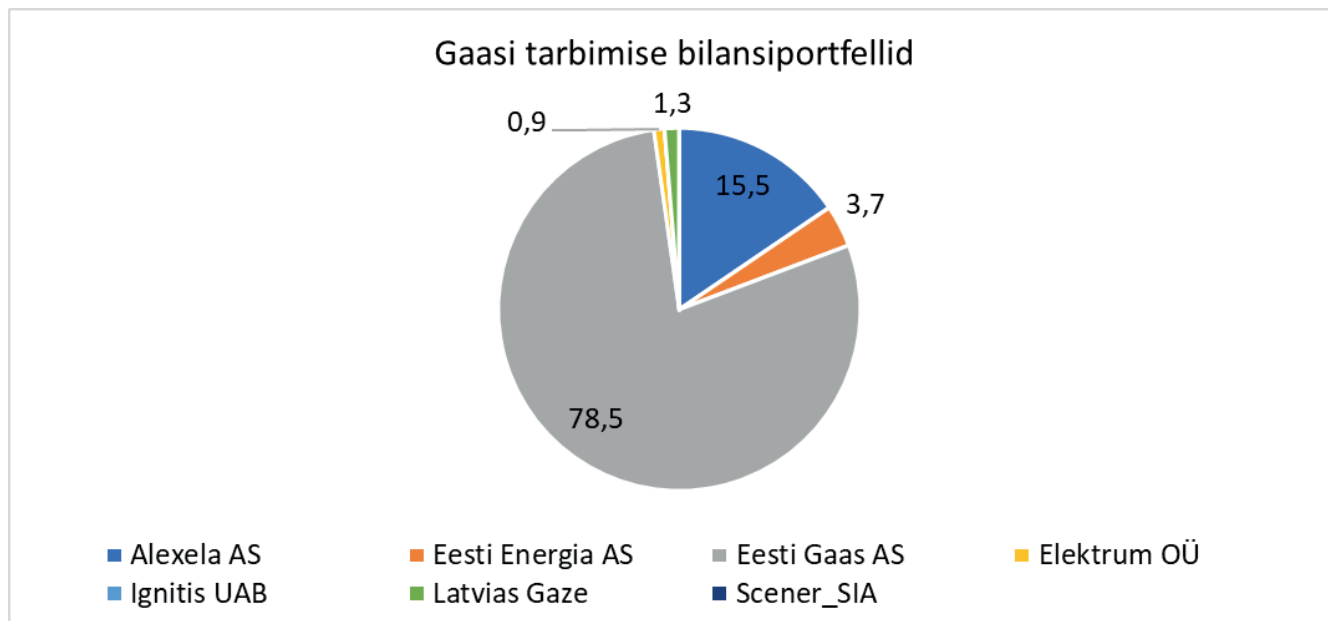
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

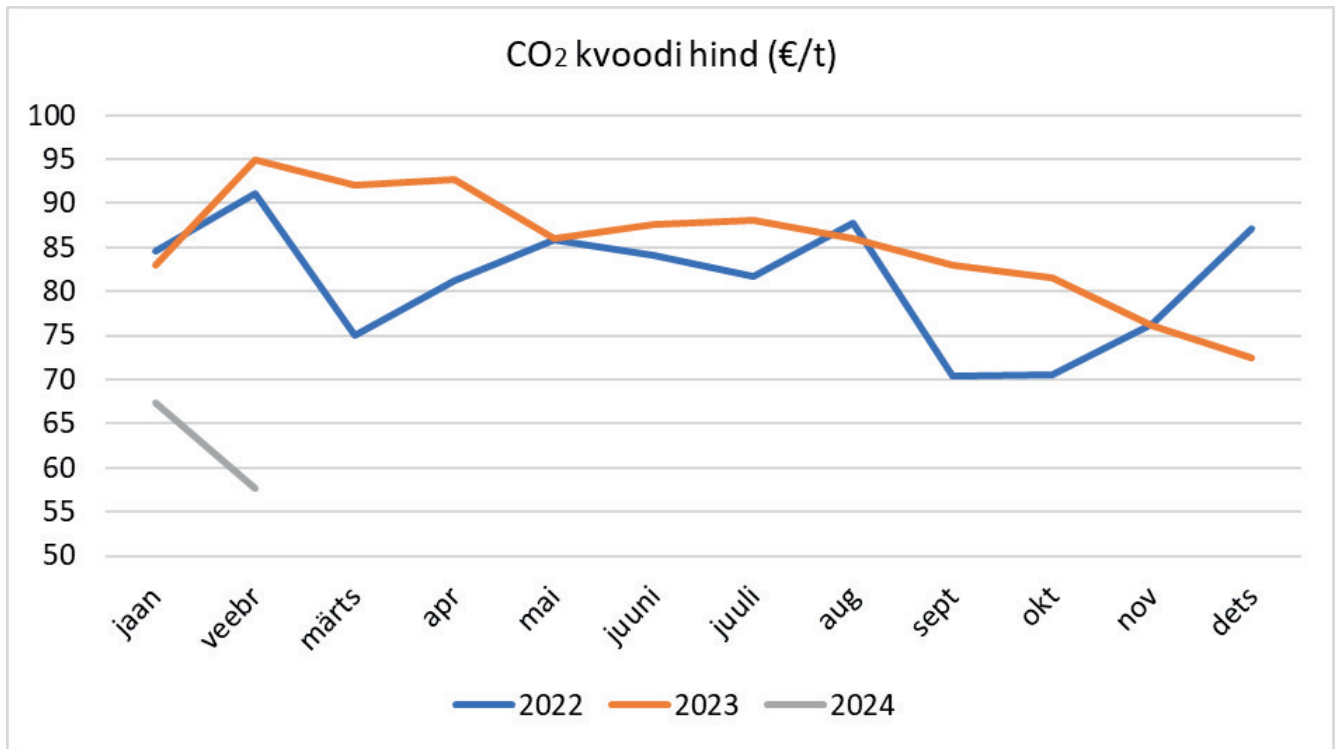

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (78,5%), Alexela AS (15,5%) ja Eesti Energia AS (3,7%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 2,25%.

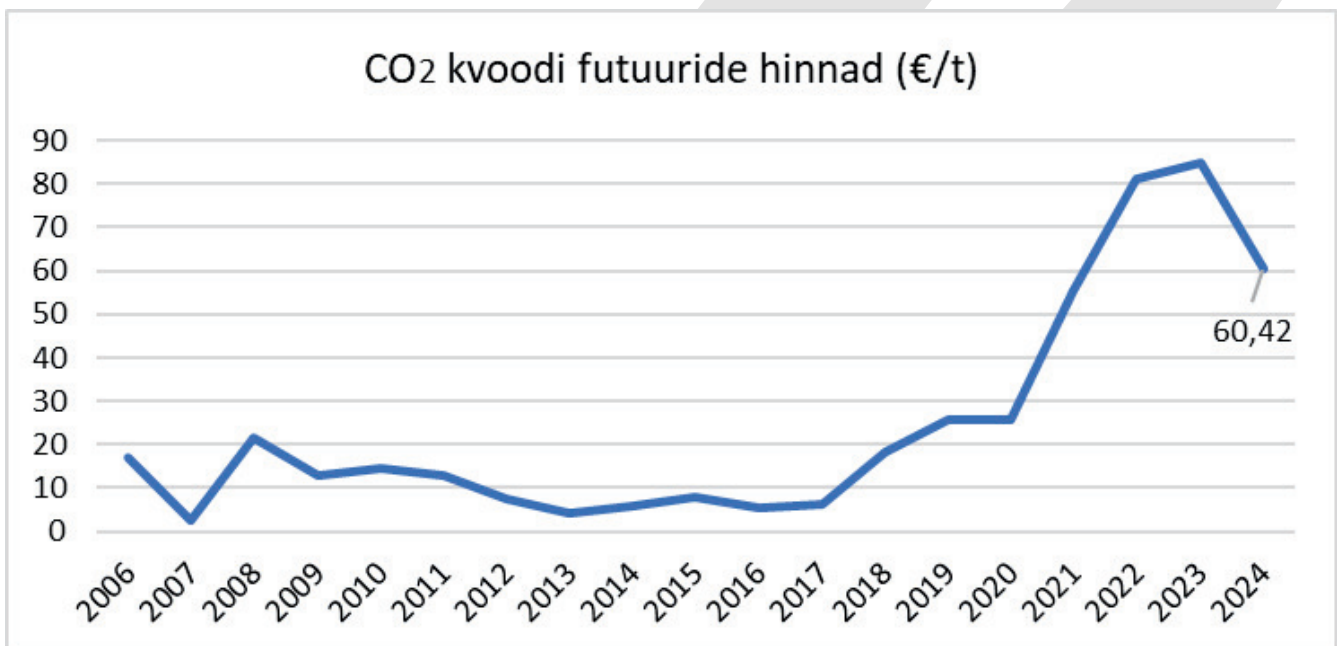
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimanetraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2023. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂futuuri hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuri hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂futuuri hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta veebruari seisuga oli CO₂ kvoodi futuuri keskmine hind 57,61 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga.

Joonis 14. CO₂ futuuri hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja veebruari soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse.²⁷ Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 13.03.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka universaalteenuse hinnaga seotud paketi. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	27,65	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 12,12 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 12,76 senti/kWh
220 Energia OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	24,25	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 11 senti/kWh• Öö hind 10senti/kWh• Kuutasu 1,50€• Keskmine ühikuhind 11,19 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Kaljukindel Klõps kindlustusega	29,82	<ul style="list-style-type: none">• Baashind 12,12 senti/kWh• Kuutasu 3,56€• Keskmine ühikuhind 13,76 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 13.03.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett fikseeritud pakett katkestamistasuta, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu kuus lõpptarbijale 24,25 €.

²⁷ Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusest, taastuvenergia tasust, elektriktsiisist ja käibemaksust.

²⁸ GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaali (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmärgise. Usaldusmärgisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

²⁹ Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 13.03.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
220 Energia OÜ	Börsihind	22,85	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,39 senti/kWhPrognoositud börsihind 3,97 senti/kWhKeskmine ühikuhind 4,35 senti/kWh
Eesti Energia AS	Fikseeritud hind	25,00	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 4,76 senti/kWhKeskmine ühikuhind 4,76 senti/kWh
220 Energia OÜ	Muutuv hind	20,00	<ul style="list-style-type: none">Muutuv hind 3,81 senti/kWhKeskmine ühikuhind 3,81 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, oli 13.03.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant muutuva hinnaga pakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 20 €. Kõige kallim oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett, mille kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 25 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müügi marginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>